

Rapportage aanvullend soortenonderzoek Wet natuurbescherming

Dokter van Noortstraat 7 te Lienden

Projectcode: P03822

Versie: 1

Colofon	
Titel:	Rapportage aanvullend soortenonderzoek Wet natuurbescherming Dokter van Noortstraat 7 te Lienden
Projectcode	P03822
Versie:	1
Datum	10-10-2023
Opdrachtgever:	Fase-X Moermanhof 26 7315 BZ Apeldoorn
Uitvoerder	
	GRAS Advies bv
	Bedrijvenpark Twente 412
	7602 KM Almelo
	Huismanstraat 6 6851 GT Huissen
Email:	ecologie@grasadvies.nl
Website:	https://grasadvies.nl/
Contactpersoon:	██████
Telefoon:	074 - ██████
Email:	██████@grasadvies.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Projectgebied	6
1.3	Toekomstige situatie	7
1.3.1	Aanleiding en beoogd resultaat	7
1.3.2	Werkzaamheden.....	7
2	Werkwijze aanvullende onderzoeken	8
2.1	Vleermuizen	8
2.2	Huismus	9
2.3	Gierzwaluw	9
3	Resultaten	10
3.1	Vleermuizen	10
3.2	Huismus	10
3.3	Gierzwaluw	10
4	Conclusies en advies	12
5	Bronnen	13

Bijlagen

Bijlage 1: Wet natuurbescherming

Bijlage 2: Stappenplan Ministerie van Economische Zaken

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer is voornemens een verbouwing en uitbreiding uit te voeren van het pand aan de Dokter van Noortstraat 7 te Lienden. Een quickscan flora en fauna is uitgevoerd om het plangebied te controleren op eventuele aanwezigheid van wettelijk beschermde plant- en diersoorten.

Bij dergelijke ruimtelijke ingrepen dient rekening gehouden te worden met beschermde gebieden, houtopstanden en plant- en diersoorten. De Wet natuurbescherming omvat de regelgeving betreffende deze soorten en gebieden. De Wet natuurbescherming is van kracht sinds januari 2017 en vervangt de drie oude wetten: 'Natuurbeschermingswet 1998', 'Boswet' en 'Flora- en Faunawet'. Doelstelling van de Wet natuurbescherming is bescherming van de biodiversiteit, decentralisatie van verantwoordelijkheden en vereenvoudiging van regelgeving.

Uit de resultaten van het verkennende onderzoek (quickscan) flora en fauna van het projectgebied blijkt dat in het projectgebied mogelijk huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen voorkomen. Op basis hiervan is besloten nader onderzoek naar deze soortgroepen uit te voeren. Omdat het onderzoek naar huismussen niet voltooid kon worden binnen het aangewezen seizoen in 2022, zal dit aanvullende onderzoek plaatsvinden in het voorjaar van 2023. De resultaten hiervan zullen op een later tijdstip worden overhandigd aan bevoegd gezag, provincie Gelderland.

Doelstelling rapport

Het doel van dit aanvullend onderzoek is om uitsluitsel te geven over de aanwezigheid en aantallen beschermde diersoorten in het projectgebied, de mogelijke functies van het projectgebied voor deze soorten, de mogelijke effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventuele noodzakelijke vervolgstappen. Dit rapport presenteert de uitkomsten van het aanvullend onderzoek.

GRAS advies

GRAS Advies voert verkennende veldonderzoeken uit volgens de geldende soortprotocollen. Werknemers van GRAS Advies zijn middels opleiding en ervaring bevoegd voor de verrichte werkzaamheden. Daarnaast is het project uitgevoerd volgens het kwaliteitshandboek van GRAS Advies. Het kwaliteit managementsysteem van GRAS Advies is ISO NEN-EN-ISO 9001:2015 gecertificeerd.

1.2 Projectgebied

Het projectgebied is gelegen in de provincie Gelderland aan de Dokter van Noortstraat 7 te Lienden (afbeelding 1). Het is gelegen in het centrum van het dorp en is omgeven door wegen en bebouwing. In de huidige situatie is het projectgebied een areaal met daarop een winkelpand met daaraan vast een woonhuis. Op de tuin van de woning na, is het gehele areaal bestraat. Er is een onderscheid gemaakt tussen het projectgebied (waar de werkzaamheden plaatsvinden) en het onderzoeksgebied (directe omgeving van het projectgebied). Het onderzoeksgebied is bepaald aan de afstand tot de werkzaamheden waarbinnen beschermde diersoorten verstoring kunnen ondervinden. Zie afbeelding 1 voor een luchtfoto met daarop de begrenzing van het project- en onderzoeksgebied.

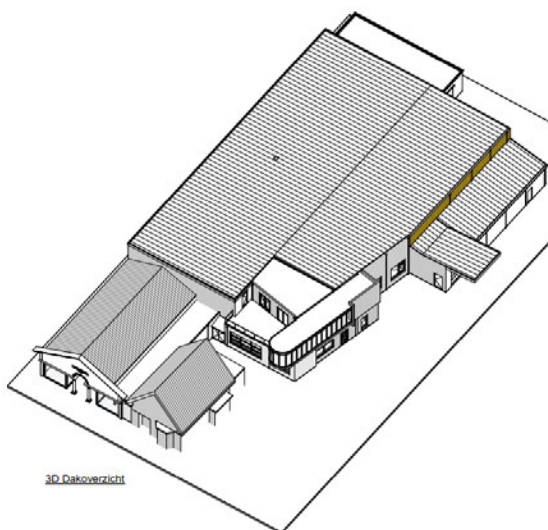
Afbeelding 1 Ligging van het projectgebied (rood kader) en het onderzoeksgebied (oranje kader).

1.3 Toekomstige situatie

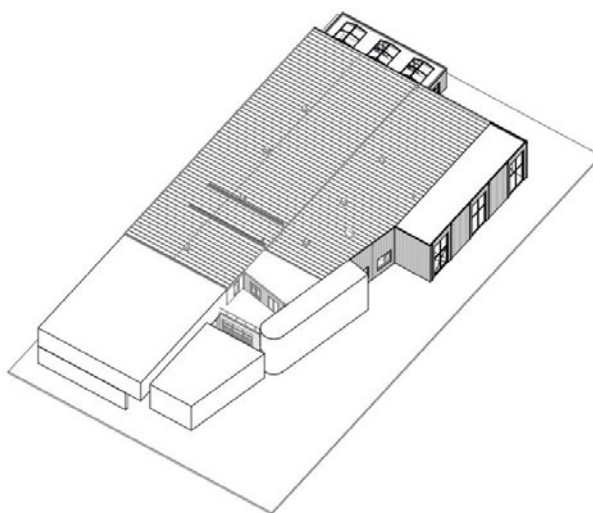
Aanleiding en beoogd resultaat

De showroom van het bedrijf is inmiddels meerdere jaren achter gebleven in ontwikkeling, door deze verbouwing geven we positief impuls kunnen we een onze klanten op de huidige locatie blijven ontvangen, iets wat we als familie bedrijf als sinds 1892 hier doen. De plannen van de verbouwing zijn zo ontwikkeld dat de verduurzaming een belangrijk onderdeel is geworden van deze plannen. Zo wel op het gebied van duurzame energie gebruik en opwekking als op fysieke vergroening aan de buitenzijde van het pand is gedacht, hierdoor zal de nieuwe situatie beter in de omgeving passen, op flora & fauna / warmte gebied evenals op zakelijk gebied. Als Betuws en lokale ondernemers is het in algemeen belang dat ook werkgelegenheid geborgd blijft als onderdeel van een duurzame samenleving in Lienden en daar buiten.

De initiatiefnemer is voornemens de bebouwing uniformer te maken, met een iets groter volume. De woning zal in de toekomst worden gebruikt als stoffenhuis. In het ontwerp is veel glas verwerkt. Het deel van de huidige winkel wordt rechter. Door ook in de toekomst een scheiding te houden tussen de twee gebouwen, wordt voorkomen dat het geheel eruit komt te zien als een groot bedrijfspand. De exacte werkzaamheden en planning zijn nog niet bekend. Zie afbeelding 2 en 3 voor respectievelijk de huidige - en een schets van de toekomstige situatie.

Afbeelding 2: Huidige situatie

Afbeelding 3: Schets van de toekomstige situatie

Werkzaamheden

De werkzaamheden welke uitgevoerd gaan worden zijn: per direct 50% van onze direct Gas energie vervangen voor full electric, door zowel in pandig als op exterieur gebied de schil van het pand te verwijderen en te vervangen voor een nieuwe duurzamere met een isolatie waarde passend bij de toekomst zullen we veel energie kunnen besparen. De bestaande uitbouw aan de achterzijde zal zowel intern als extern volledig verduurzaamd worden en eveneens worden voorzien van het max. beschikbare zonnepanelen. Voor een deel van de gevel zijn plannen in ontwikkeling voor het aan brengen van 'groene beplanting' zo wel direct als indirect eveneens als het verwijderen van een groot deel van de bestrating aan de achterzijde ten behoeve van het aanleggen van een groene zone voor het beter passen in de toekomstige hitte bestendigheid.

2 Werkwijze aanvullende onderzoeken

2.1 Vleermuizen

Vleermuisonderzoek is gebonden aan vaste periodes en vereist meerdere locatieonderzoeken om het aantal en de soort(en) vleermuizen in het projectgebied vast te stellen en om inzicht te krijgen in welke functie(s) het gebied heeft (foerageergebied, vliegroue, verblijfplaats. Van een eventuele verblijfplaats kan worden vastgesteld welke functie(s) het heeft: zomer-, kraam-, paar- en/of winterverblijf. De beschikbare Kennisdocumenten Vleermuizen, waaronder bijvoorbeeld het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2017) bevelen aan om gebruik te maken van het landelijke Vleermuisprotocol (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdierverseniging, 2021). Het vleermuisprotocol is in 2009 ontwikkeld door het Netwerk Groene Bureaus in overleg met de toenmalige Dienst Landelijk Gebied en Gegevensautoriteit Natuur en vastgesteld door de toenmalige Gegevensautoriteit Natuur. Het protocol wordt jaarlijks in het Vleermuisvakberaad geëvalueerd door deskundigen van het Netwerk Groene Bureaus, de Zoogdierverseniging en de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVO). Het vleermuisprotocol voorziet in de volgende locatiebezoeken:

- Een voorjaarsonderzoek om een mogelijke functie als zomer- en/of kraamverblijf te onderzoeken. Dit onderzoek bestaat uit 3 bezoeken die moeten plaatsvinden tussen 15 mei en 15 juli, waarvan minimaal 1 's ochtends.
- Een najaarsonderzoek om een mogelijke functie als paar- en/of winterverblijf te onderzoeken. Dit onderzoek bestaat uit 2 bezoeken die moeten plaatsvinden tussen 15 augustus en 1 oktober.
- Een onderzoek naar de aanwezigheid van (massa)winterverblijfplaatsen wanneer een gebouw een grote warmte bufferende capaciteit heeft. Voor dit projectgebied is dit niet van toepassing.

Wanneer er gedurende het seizoen een verblijfplaats van vleermuizen wordt aangetroffen, wordt ervanuit gegaan dat vleermuizen ook in het betreffende gebouw aanwezig kunnen zijn in milde winters. Een massawinterverblijf wordt op voorhand uitgesloten aangezien de bebouwing een lage warmte-bufferende capaciteit heeft.

Tabel 1 Specificaties locatieonderzoeken vleermuis

Datum	Tijd	Zonondergang/ zonsopkomst	Functie	Aantal medewerkers	Weersomstandigheden
21-06-2022	22:05–00.30	22:08	Zomer-/ kraamverblijf	3	Droog, 17°C, wind NO, 1 bft
01-07-2022	03:15-05:20	05:20	Zomer-/ kraamverblijf	3	Droog, 16°C, wind ZW, 3 bft
14-07-2022	21:55-00:05	21:59	Zomer-/ kraamverblijf	3	Droog, 19°C, wind NW, 2 bft
31-08-2022	22:30-00:33	20:33	Paarverblijf	1	Droog, 22°C, wind NO, 3 bft
21-09-2022	20:45-22:50	19:41	Paarverblijf	1	Droog, 14°C, wind ZO, 1 bft

De vleermuisinventarisaties zijn uitgevoerd met een Pettersson D240x, een Anabat Scout en een Echometer touch 2 pro. Deze apparaten zetten de ultrasone geluiden van vleermuizen om in voor mensen hoorbare tonen. Tevens kunnen de geluiden worden opgenomen voor analyse achteraf, omdat sommige soorten moeilijk te determineren zijn in het veld. Het gebruik van deze batdetectors is conform de voorwaarden voor materiaalgebruik vanuit het Vleermuisprotocol (2021). Daarnaast is er gebruikgemaakt van zaklampen en verrekijkers.

2.2 Huismus

Huismusonderzoek is gebonden aan vaste periodes en vereist meerdere locatieonderzoeken om het aantal huismussen en nestplaatsen in het projectgebied en de specifieke functies van het gebied voor huismussen vast te stellen.

Het Kennisdocument Huismus (BIJ12, 2022) beveelt aan om gebruik te maken van het Aanwezigheidsprotocol van het Netwerk Groene Bureaus (2017). Het Aanwezigheidsprotocol schrijft voor om tijdens 2 locatieonderzoeken in de periode 1 april – 20 juni te inventariseren op zingende dieren. Tussen de beide bezoeken dient 10 dagen te zitten. Tegelijkertijd schrijft het Kennisdocument Huismus voor om ofwel 2 veldbezoeken in de periode 1 april – 15 mei uit te voeren, dan wel 3 bezoeken in de periode 10 maart – 20 juni uit te voeren waarvan 1 binnen de optimale periode. Tussen elk bezoek dient minimaal 10 dagen tijd te zitten.

De inventarisaties van huismus zijn uitgevoerd door te kijken naar nest-indicatief gedrag zoals de aanwezigheid van zingende mannetjes, bedelende jongen, voedselvluchten of transport van nestmateriaal wat duidt op de aanwezigheid van nesten. Daarnaast is er gekeken naar foerageergedrag.

Datum	Tijd	Zonopkomst	Aantal medewerkers	Weersomstandigheden
17-04-2023	09:45 – 11:00	06:38	1	Droog, 13°C, wind N, 3 bft
05-05-2023	10:30 – 11:45	06:02	1	Droog, 14°C, wind ZW, 2 bft

2.3 Gierzwaluw

Onderzoek naar de gierzwaluw is gebonden aan vaste periodes en vereist meerdere locatieonderzoeken om het aantal gierzwaluwen, nestplaatsen en functioneel leefgebied van de gierzwaluw vast te stellen. Het Kennisdocument Gierzwaluw (BIJ12, 2017) beveelt aan om gebruik te maken van het Aanwezigheidsprotocol van het Netwerk Groene Bureaus (2017). Het Aanwezigheidsprotocol en het Kennisdocument Gierzwaluw (BIJ12, 2017) schrijven voor om tijdens 3 locatieonderzoeken in de periode 1 juni – 15 juli (waarvan minimaal 1 keer tussen 20 juni en 7 juli) te inventariseren op gierende en in- en uitvliegende dieren. Tussen de bezoeken dient minimaal 10 dagen te zitten. De veldbezoeken dienen van 2 uur voor zonsondergang tot zonsondergang uitgevoerd te worden tijdens goede (droge) weersomstandigheden.

Tabel 3 Overzicht locatieonderzoeken gierzwaluw

Datum	Tijd	Zonsondergang	Aantal medewerkers	Weersomstandigheden
15-06-2022	21:10-22:10	22:06	1	Droog, 18°C, wind NO, 2 bft
28-06-2022	21:10-22:10	22:08	1	Droog, 19°C, wind Z, 2 bft
14-07-2022	21:00-22:00	21:59	1	Droog, 19°C, wind NW, 2 bft

3 Resultaten

3.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Binnen het projectgebied zijn verschillende zomer- en paarverblijfplaatsen waargenomen van gewone dwergvleermuizen. Aangenomen wordt dat verblijfplaatsen die als zomerverblijfplaats en/of paarverblijfplaats gebruikt worden ook als milde winterverblijfplaats kunnen worden gebruikt. De gebouwen hebben een te lage warmte-bufferende capaciteit om als massawinterverblijf te dienen. Aangezien er maar enkele invliegende of uitvliegende dieren waargenomen zijn die niet terug gingen naar de verblijven, is er geen indicatie dat er kraamverblijven binnen het gebied aanwezig zijn, de aanwezigheid van deze verblijfplaatsen in het projectgebied is hiermee uitgesloten. Voor de exacte locaties van de waargenomen verblijven, zie afbeelding 3.1.

Verblijfplaatsen gewone dwergvleermuis:

- 1 uitvlieger zomerverblijf onder de rand van het dak in de zuidgevel, niet terugkerend
- Baltsgedrag en -geluid → 1 paarverblijf onder de rand van het dak in de westgevel bij de inham
- 1 invlieger zomerverblijf onder de rand van het dak aan de oostgevel, eenmalig invliegend

Verblijfplaats laatvlieger:

- 2 uitvliegers zomerverblijf onder de rand van het dak in de zuidgevel, niet terugkerend

Foerageergebieden

Aan de oostgevel van het gebouw, feitelijk buiten het projectgebied, is foerageergedrag waargenomen. Hierbij waren telkens 1-3 dwergvleermuizen aanwezig. Foerageergedrag van laatvliegers of andere vleermuissoorten is niet waargenomen. Aangezien er in de directe omgeving voldoende alternatief foerageergebied aanwezig is en er geen kraamverblijf binnen het projectgebied bestaat, is dit foerageergebied niet essentieel.

Vliegroutes

De vleermuizen die verblijven hebben binnen het projectgebied, vliegen bij het uitvliegen direct het gebied uit. Er zijn zo nu en dan overvliegende vleermuizen waargenomen in het projectgebied. Gelet op de lage aantallen vleermuizen en ontbreken van een duidelijke richting, is de aanwezigheid van een vliegroute voor vleermuizen uitgesloten.

3.2 Huismus

Tijdens de quickscan op 25 mei 2022 zijn 2 nestlocaties van huismussen waargenomen. Deze bevinden zich achter een regenpijp en in een stalen constructie van een afdak. De heg van de naastgelegen tuin in het westen en de klimplanten aan de oostzijde van het pand dienen als dekking en foerageerlocatie. Tijdens de onderzoeken in het voorjaar van 2023, is nog een verblijf aangetoond, ook achter een regenpijp. Ook is de gevelbegroeiing (klimop) aan de oostzijde van het pand een belangrijk foerageergebied en biedt deze locatie dekking. De hier naast gelegen tuin, buiten het projectgebied, biedt dezelfde functies. Voor de exacte locaties van de verblijven, zie afbeelding 3.1.

3.3 Gierzwaluw

Nestlocatie en foerageergebied

Tijdens de veldbezoeken zijn geen gierzwaluwen waargenomen binnen het projectgebied. Aan de overzijde van de straat, buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden, zijn verschillende nestlocaties aanwezig. Foerageren vindt niet plaats binnen het projectgebied. De werkzaamheden hebben zodoende geen effect op gierzwaluwen.

Afbeelding 3.1: Waarnemingen. Rood zijn verblijfplaatsen van de huismussen, paars zijn verblijfplaatsen van de vleermuizen

4 Conclusies en advies

Vleermuizen

Door het uitvoeren van de ontwikkeling, zullen er 3 zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en 1 zomerverblijfplaats van de laatvlieger verdwijnen. De exacte locaties van de verblijfplaatsen zijn aangegeven in hoofdstuk 3. Mitigerende en compenserende maatregelen voor de verblijfplaatsen voorkomen een negatieve invloed op de staat van instandhouding. **Een ontheffing op basis van deze maatregelen op de Wet natuurbescherming is voor de uitvoering van de werkzaamheden vereist.**

Huismus

Er zijn 3 nestlocaties van huismussen waargenomen binnen het projectgebied. De exacte locaties van de verblijfplaatsen zijn aangegeven in hoofdstuk 3. De heg die de scheiding vormt tussen het projectgebied en de tuin aan de westzijde, is een essentieel foerageergebied met dekking, net als de gevelbegroeiing aan de oostzijde van het pand.

In ieder geval verdwijnen door de ontwikkeling 2 van de 3 nestlocaties van de huismus. De dakranden van het aan de weg gelegen woonhuis biedt echter meer dan voldoende geschikte nestlocaties voor de soort. Deze zijn nog niet in gebruik en zullen worden gehandhaafd. Ook zijn er vele mogelijke nestlocaties in de huizen in de directe omgeving aanwezig en nog niet in gebruik. Door het rijke aanbod aan alternatieve nestlocaties is het nemen van aanvullende maatregelen, zowel mitigerend als compenserend, niet nodig om de soort te voorzien in nestgelegenheden. De heg en gevelbegroeiing blijven beide intact, zodat er geen foerageerbied of dekking gevende planten verdwijnen. Ook hiervoor hoeven geen mitigerende of compenserende maatregelen worden getroffen.

Mitigerende en compenserende maatregelen voor de verblijfplaatsen voorkomen een negatieve invloed op de staat van instandhouding. **Een ontheffing op basis van deze maatregelen op de Wet natuurbescherming is voor de uitvoering van de werkzaamheden vereist, aangezien er wel nestlocaties verdwijnen door het uitvoeren van de ontwikkeling.**

Gierzwaluw

De voorgenomen ontwikkelingen hebben geen negatief effect op gierzwaluwen. **Een ontheffing op de Wet natuurbescherming voor gierzwaluwen is derhalve niet nodig.**

Advies

Geadviseerd wordt dit rapport voor te leggen aan het bevoegd gezag, de provincie Gelderland.

Zorgplicht

De aannemer behoudt te allen tijde zijn of haar zorgplicht: "De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende planten en dieren, als mede voor hun directe leefomgeving. In praktijk betekent dit het a) voorkomen, b) beperken en c) ongedaan maken van schadelijke handelingen voor de natuur."

5. Bronnen

Literatuur

- Kennisdocument Gewone Dwergvleermuis, BIJ12, 2017
- Soortenstandaard Gewone Dwergvleermuis RVO, 2014
- Kennisdocument Gewone grootoorvleermuis, BIJ 12, 2017
- Soortenstandaard Gewone grootoorvleermuis, RVO, 2014
- Kennisdocument Rosse vleermuis, BIJ 12, 2017
- Soortenstandaard Rosse vleermuis, RVO, 2014
- Kennisdocument Ruige dwergvleermuis, BIJ 12, 2017
- Soortenstandaard Ruige dwergvleermuis, RVO, 2014
- Kennisdocument Huismus, BIJ12, 2017
- Soortenstandaard Huismus, RVO, 2014
- Kennisdocument Gierzwaluw, BIJ12, 2017
- Soortenstandaard Gierzwaluw, RVO, 2014
- Aanwezigheidsprotocol van het Netwerk Groene Bureaus, 2017
- Vleermuisprotocol 2021, Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureau 2021
- ArcGIS (2022). Geografisch informatiesysteem met kaarten van Esri, Natura2000 en NNN. Datum geraadpleegd: 03-11-2022
- Hunnink, S. (2022). Lijst beschermde soorten Wet natuurbescherming. Natuurinclusief, Borculo p.13

Internet

<http://kadviewer.map5.nl>

Kadviewer is een online kaartendienst waarmee geografische locaties opgezocht kunnen worden.
Geraadpleegd op 03-11-2022

<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/>

Provinciale verordening m.b.t. de Wet natuurbescherming en vrijgestelde soorten.
Geraadpleegd op 03-11-2022

Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)

In de NDFF zijn waarnemingen beschikbaar met exacte locatiegegevens.
Geraadpleegd op 24-05-2022

<https://www.waarneming.nl>

Database van voorkomen van flora- en fauna in Nederland.
Geraadpleegd op 24-05-2022

<https://www.sovon.nl>

Sovon.nl is een kenniswebsite met informatie over vogels.
Geraadpleegd op 24-05-2022

<https://www.vogelbescherming.nl>

De Vogelbescherming is een kenniscentrum met informatie over vogels.
Geraadpleegd op 24-05-2022

6. Woordenlijst

Geldigheid

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Het bevoegd gezag hanteert de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten: *“Onderzoeksgegevens hebben een beperkte geldigheidstermijn. Voor vogels en soorten genoemd op Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn hanteren we daarom een geldigheids-termijn van maximaal 3 jaar. Voor soorten genoemd op de bijlage bij de wet natuurbescherming is deze periode 5 jaar.”*

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in de aanleiding van het onderzoek. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

Zorgplicht

“De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende planten en dieren, als mede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd”.

In de praktijk betekend dit:

1. *Voorkomen* dat er schade wordt toegebracht aan flora en fauna
2. *Beperken* dat er schade wordt toegebracht aan flora en fauna
3. *Ongedaan maken* van toegebrachte schade

Een voorbeeld van invulling geven aan de zorgplicht:

- Bij het kappen van bomen controleren op mogelijke broedgevallen buiten het broedseizoen om.

Passende gedragscode

Een gedragscode is een ontheffing voor de beschreven maatregelen in bepaalde werken. De gedragscode geeft invulling aan de zorgplicht en het zorgvuldig handelen. Er zijn diverse gedragscodes, afhankelijk van het type werk: besteding beheer en onderhoud of ruimtelijke ingrepen.

Gedragscode worden goedgekeurd door het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, en hebben een geldigheidsduur van 5 jaar. Vervolgens dienen deze opnieuw gekeurd te worden.

Bijlage 1: Wet natuurbescherming

De oude natuurwetgeving met 'de Natuurbeschermingswet 1998' en 'de Flora- en Faunawet' is per januari 2017 veranderd in de Wet natuurbescherming. Hieronder wordt de inhoud van de Wet natuurbescherming toegelicht.

Natura 2000

De bescherming van de ca. 164 Natura 2000-gebieden in Nederland blijft behouden in de Wet natuurbescherming. In Natura 2000-gebieden zijn de Europese richtlijnen van kracht. De Europese Unie (EU) heeft een zeer gevarieerde en rijke natuur, die van grote waarde is. Om deze natuur te behouden, heeft de Europese Unie het initiatief genomen voor Natura 2000. Natura 2000 is de overkoepelende naam voor gebieden die worden beschermd vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn. Nederland telt ruim 160 Natura 2000-gebieden, welke onderdeel uitmaken van een samenhangend netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie.

Aanwijzingsprocedure

Natura 2000-gebieden worden formeel aangewezen. Per gebied is er een aanwijzingsdocument gemaakt door het ministerie met daarin:

- Instandhoudingsdoelen; welke doelsoorten en habitats gaat het, en wat is de doelstelling ten aanzien van die soorten en/of habitats;
- Begrenzing; welk areaal is beschermd.

•

Beheerplannen

Voor ieder gebied moet binnen drie jaar een beheerplan worden vastgesteld. In het beheerplan staat welke natuurwaarden er zijn of deze moeten worden beschermd en/of ontwikkeld. Er staat ook in hoe het gerealiseerd moet worden. Verder wordt er in aangegeven welke externe factoren de instandhoudingsdoelen mogelijk negatief kunnen beïnvloeden. Deze beheerplannen worden vastgesteld door het Rijk of door de Provincie.

Vergunning

Voor de uitvoering van werkzaamheden welke mogelijk schade toebrengen aan een door Natuurbeschermingswet beschermd gebied, geldt dat deze acties in principe verboden zijn. Indien een groter maatschappelijk belang aanwezig is, dient er een vergunningsprocedure te worden doorlopen. Hierbij geldt de volgende regel: *'activiteiten mogen in principe alleen worden uitgevoerd wanneer er geen significante schade aan beschermde natuurwaarde ontstaat'*.

Beschermde Natuurmonumenten

Voorheen waren naast Natura 2000-gebieden ook Beschermde Natuurmonumenten beschermd conform de gebiedsbescherming. De bescherming van Beschermde Natuurmonumenten is vervallen. Provincies kunnen wel besluiten om deze gebieden alsnog te beschermen via het provinciale beleid. De provincie voegt de gebieden toe aan het Natuurnetwerk Nederland of wijst ze aan als bijzonder provinciaal natuurgebied of -landschap.

Natuurnetwerk Nederland

Aanvullend op de natuurwetgeving is er natuurbeleid. Natuurbeleid is een zachter kader dan de natuurwetgeving, maar is eveneens van belang voor ruimtelijke plannen. Het Natuurnetwerk Nederland is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden (voorheen Ecologische Hoofdstructuur). Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Via de Nota Ruimte is het toetsingskader voor het Natuurnetwerk Nederland geregeld.

In Natuurnetwerk Nederland liggen de volgende natuurgebieden:

- Bestaande natuurgebieden (waaronder de 20 Nationale Parken)
- Gebieden waar nieuwe natuur wordt aangelegd
- Landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer
- Ca. 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, het Nederlandse deel van de Noordzee en de Waddenzee
- Alle Natura 2000-gebieden

Houtopstanden

De Wet natuurbescherming spreekt over een houtopstand indien sprake is van een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend, die:

- a. een oppervlakte grond beslaat van tien are of meer, of
- b. bestaat uit een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen

De Wet natuurbescherming heeft geen betrekking op:

- a. houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom;
- b. houtopstanden op erven of in tuinen;
- c. fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- d. naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- e. kweekgoed;
- f. uit populieren of wilgen bestaande:
 - 1°. wegbeplantingen;
 - 2°. beplantingen langs waterwegen, en
 - 3°. eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- g. het dunnen van een houtopstand;
- h. uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
 - 1°. ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - 2°. bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en
 - 3°. zijn aangelegd na 1 januari 2013.

Het is verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten (Artikel 4.2).

Soortenbescherming

De Wet natuurbescherming benoemt niet welke concrete activiteiten wel of niet zijn toegestaan. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan. Er is een stappenplan opgesteld door Ministerie van Economische Zaken (Bijlage 4). Met dit stappenplan kan worden bepaald of een ontheffing nodig is of dat er gebruik kan worden gemaakt van een vrijstelling.

Bevoegdheid

De bevoegdheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen ligt bij de provincies. Enkel bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, blijft het Rijk het bevoegd gezag.

Beschermingsregime

De Wet Natuurbescherming kent de onderstaande beschermingsregimes. Elk van deze beschermingsregime kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor een vrijstelling of ontheffing van de verboden.

- Soorten van de Vogelrichtlijn
- Soorten van de Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn
- Andere soorten (bescherming vanuit nationaal oogpunt)

Om te mogen afwijken van de verbodsbepalingen via een ontheffing of vrijstelling moet aan de volgende criteria zijn voldaan.

- Er mag worden afgeweken als er geen andere bevredigende oplossing voor de handeling mogelijk is
- Tegenover de afwijking van het verbod moet een in de wet genoemd belang staan (bijv. volksgezondheid of openbare veiligheid)
- De ingreep mag geen afbreuk doen aan de staat van instandhouding van een soort

De verbodsbepalingen voor Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten zijn gericht op bescherming van de individuen van de soorten. De verbodsbepalingen mogen enkel overtreden worden met een ontheffing (het 'nee, tenzij-principe'). Bij het besluit of een afwijking van het verbod kan worden toegestaan, wordt niet gekeken naar de gevolgen van deze afwijking voor het individuele plant of dier, maar naar de gevolgen voor de instandhouding van de betrokken soort.

Zorgplicht

Iedereen dient voldoende rekening te houden met in het wild levende dieren en planten en de directe leefomgeving. "De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende

planten en dieren, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd”.

Vrijstelling regelgeving

In veel gevallen is er geen ontheffing nodig, maar kan er gebruik worden gemaakt van een vrijstelling. Een vrijstelling is een uitzondering op een wettelijk verbod. Er zijn diverse vrijstellingen van de verboden voor beschermde soorten mogelijk. Bekende voorbeelden van vrijstellingen zijn onder meer het toepassen van de gedragscode of wanneer de werkzaamheden plaatsvinden in het kader van een Programmatische Aanpak of een Provinciale verordening.

Verbodsbepalingen

De verbodsbepalingen betreffende **beschermde soorten Vogelrichtlijn, artikel 3.1**

- lid 1) Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
- lid 2) Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- lid 3) Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
- lid 4) Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
- lid 5) Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

De verbodsbepalingen betreffende **beschermde soorten Habitatrichtlijn, artikel 3.2**

- Lid 1) Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- lid 2) Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- lid 3) Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- lid 4) Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
- lid 5) Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

De verbodsbepalingen **betreffende andere soorten, artikel 3.3**

- lid 1) Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - onderdeel a. In het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - onderdeel b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - onderdeel c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Gedragscodes

In de Wet natuurbescherming is de mogelijkheid opgenomen om een vrijstelling te verkrijgen indien wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode (art 3.31). In de mogelijkheid die de wet biedt, wordt ook aangegeven dat er met betrekking tot de Europees beschermde soorten een gedragscode kan worden goedgekeurd voor ruimtelijke ontwikkelingen (naast beheer en onderhoud, waarvoor in de Flora- en Faunawet reeds een vrijstelling gold als werd gewerkt conform een goedgekeurde gedragscode). Hoewel de mogelijkheid wel wordt geboden, zijn er bij het opstellen van het stappenplan nog géén gedragscodes goedgekeurd voor de nieuwe beschermde soorten of voor de Europees beschermde soorten voor ruimtelijke ontwikkelingen. Hier dient rekening mee te worden gehouden bij de bepaling of een gedragscode van toepassing is voor de type ingreep en de voorkomende beschermde soorten.

Bijlage 2: Stappenplan Ministerie van Economische Zaken

